

bibliografia obligatorie a Basarabiei rusești și românești, după 1918. Nu doresc să mă opresc asupra unei cărți anume pentru că, așa cum inspirat a precizat un recenzor, “*Problema Basarabiei noastre a născut o întreagă literatură, în care autorii, streini și români, se întrec a dovedi netemeinicia absurdităților sovietice*”.

În izvoarele istorice publicate în carte apare utilizarea duală a termenilor **unire** și **anexare** pentru actul istoric de la 27 martie / 9 aprilie 1918. Dualitatea terminologică dovedește o anumită ambiguitate în înțelegerea statutului juridic intern și internațional al Unirii de la 27 martie / 9 aprilie 1918. Astfel, reprezentanții autorităților publice centrale și locale și cetățenii de pe ambele maluri ale Prutului au așezat semnul egalității între cele două concepte, ceea ce era greșit. Unirea este actul de unificare complexă, multi - sectorială, liber consimțită între două entități statale independente - subiecte de drept internațional, cum erau România de la 9 mai 1877 / februarie - iunie 1878 și Basarabia de la 24 ianuarie 1918. Prin anexare / alipire un stat independent - subiect de drept internațional integrează în propriu său organism statal o provincie / regiune vecină, dobândită în final printr-un tratat internațional.

De asemenea, în aceleași izvoare istorice editate în această carte apare o altă *confuzie*, în special la o parte a populației basarabene. *Intrarea* armatei române în Basarabia în ianuarie 1918, pentru a *anihila* manifestările violente ale grupurilor rusești bolșevizate turbulente și a *consolida* ordinea, liniștea și protecția populației locale a fost percepută de către unii basarabeni ca *ocupare armată* a provinciei dintre Prut și Nistru de către diviziile regale. Unii locuitori basarabeni au rămas în așteptare în anii următori Unirii, “*crezând că poate românii au venit numai să strângă bolșevismul și pe urmă se vor duce*”, după cum a declarat tânărul normalist basarabean Tăzlăoanu Emanoil. În anii respectivi informația circula greu în anumite medii basarabene, în special cel rural, iar concepția - mentalitatea pro-rusă a unor basarabeni, rusificați într-un secol, se schimba și mai greu.

În concluzie, cartea îngrijită de dr. Sergiu Balanovici și dr. Florin Știrbăț este o apariție editorială importantă și necesară în contextul Centenarului Marii Uniri 1918 - 2018, contribuție istoriografică utilă și pentru sublinierea amplitudinii ecoului actului istoric de la 27 martie / 9 aprilie 1918 în zona Botoșani - Dorohoi, în primul deceniu al României Mari. Notele explicative, clare și generoase în informații utile referitoare la oameni, locuri, acțiuni, fapte istorice, mentalități, speranțe, deziluzii, cărți, reviste etc. explică cititorilor principalele coordonate ale unor evoluții locale, zonale, în fapt reverberații ale celor naționale și europene din deceniul 1918 - 1928, fundamental pentru realizarea, consolidarea și recunoașterea internațională a României Mari.

—► Florin Simion Egner, *Botoșani în mileniul al treilea. Istorie, Cultură, Monumente*, Tipografia PIM, Iași, 2017, 128 p. format A4.

Zona Metropolitană Botoșani (în continuare, abreviat: ZMBT) este o asociere administrativă - teritorială, realizată în 2012, cu o suprafață de 525 kp., compusă din: Municipiul Botoșani, comunele Mihai Eminescu, Curtești, Răchiți,

Roma, Stăuceni, Bălușeni, Vlădeni, Bucecea, cu peste 150.000 locuitori. Pe lângă alte caracteristici comune (economice, sociale, demografice, politice, religioase etc.), componenta culturală - științifică - turistică a fost particularizată de curând și prezentată în recentul ghid turistic *Botoșani în mileniul al treilea. Istorie, Cultură, Monumente*, Tipografia PIM, Iași, 2017, 128 p. format A4, autor: Florin Simion Egner, directorul ZMBT. Au fost editate, cu finalități practice - turistice, și formatele A5 și A6. Urmează variantele în limba engleză, necesare atingerii scopului propus de autor.

“Ghidul ZMBT, a precizat F.S. Egner pe coperta IV, vă spune tot ce trebuie să știți la plecarea spre locurile lui Eminescu, Iorga, Enescu sau Luchian, ale vechilor biserici din perioada medievală sau ale Centrului Istoric al orașului - metropolă. Un loc pentru vizători, pentru romantici, păstrat parcă neatins de secole, dar și unul dintre centrele culturale reprezentative ale României și chiar ale Europei”.

După ce prezintă cartea de vizită turistică a orașului Botoșani, autorul propune turiștilor interesați de ZMBT șapte trasee de parcurs, după criterii geografice - tematice: **1. Promenadă de la Est la Vest. Pietonalele orașului;** **2. Promenadă de la Nord la Sud pe Bulevardul Eminescu;** **3. City Tour cu tramvaiul pe Calea Națională. Din Zona Industrială până în Centrul Vechi;** **4. Parcurile orașului și monumentele lor;** **5. Botoșani - un târâm al credinței creștine;** **6. Un remember în vechile cimitire ale orașului. Cimitirul armean. Cimitirul israelit;** **7. Pe urmele marilor personalități ale Botoșanilor.**

Astfel, traseul nr. 1 include Centrul Vechi și principalele străzi istorice ale localității (pp. 14 - 50), completat cu traseul nr. 2 (pp. 50 - 75), pe axa perpendiculară cu prima. Traseul nr. 2 este prelungit apoi până în zona industrială din N. orașului (traseul nr. 3, pp. 75 - 84), mândria Botoșaniului cu patru decenii în urmă, o amintire plăcută pentru persoanele de vârstă a treia și pentru nostalgici. Alte trasee geografico - tematice personalizează parcurile și monumentele lor (pp. 84 - 89), mănăstiri și biserici (pp. 89 - 105), cimitire și capele (pp. 105 - 113). O prezentare a ZMBT este incompletă fără evocarea personalităților botoșănene de amplitudine mondială (Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, George Enescu, Ștefan Luchian, pp. 113 - 124). Ospitalitatea botoșăneană se manifestă prin hotelurile și pensiunile aflate în municipiu și în localitățile din ZMBT (pp. 124 - 128).

Până astăzi nu a existat în publicistica turistică românească un ghid tematic al localității Botoșani și a zonelor învecinate circumscrise ZMBT. Contribuțiile anterioare, cu tematică generală, au tratat tangențial turismul cultural - istoric - arhitectonic în zona Botoșani (Victor Tufescu, *Județul Botoșani*, Editura Academiei RSR, București, 1977; *Județele României socialiste. Botoșani*, Editura Politică, București, 1969). Ghidul ZMBT umple, astfel, un gol resimțit de peste patru decenii și așează în mâna vizitatorului un instrument general de orientare turistică strict și obligatoriu necesar unei bune proiectări, derulări și finalizări de excursie plurivalentă în Botoșani și în zona înconjurătoare.

D-I Florin Simion Egner a folosit culori diferite pentru categorii complementare de texte, pentru a capta atenția utilizatorilor: negru pentru adevărul

istoric cert sau ipoteză, mov pentru legendă sau poveste. De asemenea, a asociat sugestiv și lămuritor harta unei zone geografice cu imaginea fotografică din dronă și cu fotografia terestră a respectivului arial. Toate color! Uneori, imaginea unei zone turistice este înlocuită cu fotografia acesteia de pe o carte poștală ilustrată din ultimul secol. Sugestiv, ingenios și stimulat!

În cursul corectării și tipăririi ghidului au rămas în text câteva greșeli (la pp. 5, 6, 35, 52, 83, 88, 115), care nu afectează însă cursul logic al prezentării turistice a reperelor ZMBT și pot fi ușor eliminate la o nouă tranșă sau ediție a cărții. Mai era necesar, pentru o rapidă orientare a turistului în ghid și pe teren, un indice general antroponimic, toponimic, hidronimic. De asemenea, o bibliografie generală minimală, cu *site*-uri tematice de pe Internet, pentru o corectă poziționare în timp și spațiu în ZMBT.

—► *Vatra Noastră Românească*, XVIII, nr. 30 (51), serie nouă, aprilie - iunie 2018, Botoșani, 28 p.

Un nou număr al cunoscutei reviste botoșănene, devenită anul acesta "*majoră*", informează în continuare cititorii fideli despre principalele evenimente aniversate în trimestrul menționat. Astfel, **a 140-a aniversare a recunoașterii Independenței de Stat a României prin Tratatul de pace de la Berlin.**

În Constituția modernă a României de la 1 / 13 iulie 1866 nu s-a făcut nici o referire, directă sau indirectă, la suzeranitatea / protecția tributară a Imperiului Otoman și la garanția colectivă a marilor puteri europene, amintită în tratatul de pace de la Paris (18 / 30 martie 1856), în Convenția de la Paris (7 / 19 august 1858), în alte documente referitoare la Principatele Unite în ianuarie 1859. România era independentă *de facto*, însă *de jure* era încorsetată prin prevederile actelor diplomatice amintite și printr-un tribut de factură medievală de 914.000 lei. Se impunea, cu strictă necesitate, proclamarea Independenței de Stat și recunoașterea ei pe plan internațional. Certificatul de naștere al României Independente putea fi recunoscut pe cale pașnică, diplomatică, de concertul marilor puteri europene, sau prin tratat de pace, în urma participării României la un război victorios anti-otoman.

Un nou puseu al Problemei / Chestiunii Orientale (situația internă și externă de criză a Imperiului Otoman, "*omul bolnav al Europei*") s-a declanșat în 1875 la sudul Dunării, în Peninsula Balcanică, aproape de granița sudică, fluvială, a României, prin răzcoalele anti - otomane din Bosnia - Herțegovina (1875 - 1876) și Rumelia orientală (1876), prin războiul anti - otoman al sârbilor și muntenegrenilor (1876). În acest context balcanic și central - european anti - otoman, favorabil românilor, guvernul liberal condus de Ion C. Brătianu, cu Nicolae Ionescu, apoi cu Mihail Kogălniceanu la Ministerul de Externe, din vara anului 1876 a încercat să obțină recunoașterea pe cale pașnică, diplomatică, a Independenței de Stat a României, de către concertul marilor puteri europene. Eșuarea acestor demersuri a obligat conducerea României, în frunte cu domnitorul Carol I de Hohenzollern - Sigmaringen și primul - ministru I.C. Brătianu, să ia în calcul varianta a doua,